

CRNA GORA
SKUPŠTINA
Odbor za ljudska prava i slobode
Broj: 00-63-8/19-
Podgorica, 6. maj 2019. godine

INFORMACIJA
SA PREDSTAVLJANJA PODREGIONALNE INICIJATIVE
„JEDNAK PRISTUP PRAVDI ZA DJECU U ZEMLJAMA ZAPADNOG BALKANA“,
održanog u Podgorici 24. aprila 2019. godine

Predstavljanje Podregionalne inicijative “Jednak pristup pravdi za djecu u zemljama Zapadnog Balkana” koja se realizuje u Crnoj Gori i Albaniji, uz tehničku podršku UNICEF-a i finansijsku pomoć Vlade Kraljevine Norveške, održano je u Podgorici 24. aprila 2019. godine.

S obzirom da Predsjednik i članovi Odbora za ljudska prava i slobode zbog prethodno preuzetih službenih obaveza nijesu bili u mogućnosti da učestvuju, događaj su ispratili sekretar Odbora za ljudska prava i slobode Slava Burić i saradnica u Sekretarijatu Odbora Sonja Jokić.

Inicijativa “Jednak pristup pravdi za svu djecu” koju implementira Ministarstvo pravde Vlade Crne Gore ima značajan potencijal da unaprijedi ljudska prava, vladavinu prava i agendu za održivi razvoj u Crnoj Gori, sa posebnim fokusom na pristup djece pravdi koji podrazumijeva da sva djeca imaju jednak pristup pravdi i budu u mogućnosti da na djelotvoran i sadržajan način učestvuju u svim pitanjima koja se na njih odnose, uključujući krivične, parnične i upravne postupke u institucijama koje su dostupne i prilagođene potrebama i pravima djeteta.

Predstavljanje Inicijative je jedan od niza događaja kojim se u Crnoj Gori obilježava 30. godišnjica od usvajanja Konvencije UN o pravima djeteta, međunarodnog dokumenta o ljudskim pravima sa najvećim brojem ratifikacija u istoriji.

Cilj zvaničnog predstavljanja Podregionalne inicijative bio je da se donosioci odluka i stručna javnost iz Vlade, Skupštine, institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, diplomatskog kora, civilnog društva i medija informišu o svrsi Inicijative koja će se u Crnoj Gori realizovati do decembra 2020.

Uvodna obraćanja na skupu imali su: Zoran Pažin, potpredsjednik Vlade Crne Gore za politički sistem, unutrašnju i vanjsku politiku i ministar pravde, Vesna Medenica, predsjednica Vrhovnog suda Crne Gore, Ivica Stanković, vrhovni državni tužilac, Osama Makkawi Khogali, šef Predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori i Aivo Orav, šef Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori.

Potpredsjednik Vlade Crne Gore za politički sistem, unutrašnju i vanjsku politiku i ministar pravde Zoran Pažin je ocijenio da je sveobuhvatna reforma maloljetničkog pravosuđa koja je sprovedena u protekloj deceniji dala rezultate po kojima je Crna Gora danas uzor drugim državama u okruženju. Naglasio je da je zaštita prava i sloboda djece najpreča obaveza državnih institucija i pravosudnog sistema, uz ocjenu da će ova Regionalna inicijativa predstavljati dragocjenu podršku u stvaranju uslova da crnogorsko pravosuđe uvijek vodi računa o najboljem interesu djece u svim postupcima koji ih se tiču. Potpredsjednik Vlade je istakao da je reformom zakonodavstva humanizovan i unaprijeđen tretman djece koja učestvuju u krivičnim postupcima. Uvedeno je pravilo obavezne specijalizacije profesionalaca koji postupaju sa djecom, pa je Ministarstvo pravde, u saradnji sa Predstavništvom UNICEF-a i relevantnim institucijama, razvilo i akreditovalo specijalizovane programe obuke za stručna lica koja postupaju sa djecom. Zahvaljujući tome, danas imamo sudije, tužioce, advokate i policajce koji su obučeni i akreditovani za rad sa djecom koja dođu u sukob sa zakonom, kao i djecom žrtvama i svjedocima krivičnih djela.

Potpredsjednik Pažin je podsjetio da je 2016. godine izmijenjen Porodični zakon, nakon što je njegova primjena pokazala određene manjkavosti u zaštiti najboljih interesa djece u sudskim postupcima. Jedna od važnih novina u Porodičnom zakonu odnosi se na pružanje pomoći i podrške djetetu koje učestvuje

u sudskim postupcima u porodično-pravnim stvarima, angažovanjem lica za podršku djetetu koje je dužno da sa djetetom izgradi odnos povjerenja, upozna ga sa njegovim pravima i pruži informacije o predmetu, toku i mogućem ishodu postupka.

Potpredsjednik Pažin je naglasio da se bez obzira na ozbiljan napredak ostvaren u protekloj deceniji, crnogorsko društvo ne smije i neće zadovoljiti ostvarenim, dodajući da je odgovornost društva da stalno unapređuje pravosudni sistem po mjeri djece. Istakao je da u Crnoj Gori i dalje imamo potrebu za dodatnim obukama stručnjaka za rad sa djecom u pravosuđu, kao i za obezbjeđenjem posebnih prostorija za djecu u cilju izbjegavanja njihove dodatne traumatizacije u postupcima. Takođe, kroz dalji razvoj sistema besplatne pravne pomoći, želimo da pružimo dodatnu podršku onima koji su najugroženiji, kako bi svakom djetetu bio obezbijeđen jednak pristup pravdi. Najzad, želimo da unaprijedimo evidenciju podataka o djeci koja učestvuju u sudskim postupcima, kako bismo imali što pouzdaniju osnovu za planiranje, sprovođenje i unapređenje politika za zaštitu djece u pravosudnom sistemu, zaključio je Pažin.

Predsjednica Vrhovnog suda Crne Gore Vesna Medenica vjeruje da se konkretnim zajedničkim aktivnostima može doprinijeti sveobuhvatnijoj zaštiti i kvalitetnoj promociji prava djece u Crnoj Gori i šire. Trideset godina od usvajanja Konvencije UN o pravima djeteta je poziv da se najodgovorniji predstavnici pravosuđa i svi odrasli ljudi zapitaju šta je urađeno za ugrožene članove društva kojima je potrebna posebna briga i zaštita i da li je država mogla više i bolje raditi za djecu. Ukazala je da Vrhovni sud Crne Gore čini sve što je u njegovoj moći da unaprijedi koncept zaštite prava djeteta, uključujući i kreiranje adekvatnog prostora u sudu, kako za djecu koja su u sukobu sa zakonom, tako i za djecu koja su u kontaktu sa zakonom. Vrijeme je od posebnog značaja u predmetima koji se odnose na djecu, jer postoji opasnost da svako kašnjenje može rezultirati odlučivanjem Evropskog suda za ljudska prava o povredi prava na pravično suđenje. Drugi faktor koji je jednako važan jeste način omogućavanja učešća djeteta u sudskom postupku. S obzirom da se djeca ne mogu nositi sa složenošću pravosudnog sistema, uloga nadležnih institucija još više dolazi do izražaja. Ne treba dozvoliti postojanje barijera u pristupu djeteta pravdi i ponašanje profesionalaca treba prilagoditi djeci. Sudije, državni tužioci, branioci, policajci i socijalni radnici moraju slušati djecu, jer imaju pravo da izraze svoje mišljenje, pri čemu se u svakom trenutku moraju osjećati sigurno, prijatno i uvaženo. Predsjednica Vrhovnog suda je zaključila da se rigidne pravne procedure moraju prilagoditi dječjem uzrastu i stepenu zrelosti. Dijete koje je više puta ispitivano na sudu, kao oštećeni i svjedok krivičnih djela, može lako pomisliti da mu sistem ne vjeruje i da nema podršku odraslih. Naglasila je da su u praksi najčešće zastupljena krivična djela različitih vrsta nasilja nad djecom i maloljetnicima, uključujući i seksualno nasilje. U takvoj atmosferi, potrebno je uložiti djelotvorne napore na kreiranju posebnog prostora u sudu, u kojem će sa djetetom boraviti samo sudija i stručno lice. Najavila je da će sudstvo organizovati svoj sistem, jer dijele brigu za dobrobit djece i čine dodatne napore kako bi obezbijedili kvalitetniji pristup djece pravdi.

Vrhovni državni tužilac Ivica Stanković je istakao da Državno tužilaštvo Crne Gore sa posebnim fokusom primjenjuje relevantne propise i daje doprinos poštovanju prava po mjeri djeteta. U tom pravcu permanentno analiziraju rad državnih tužilaca za maloljetnike, kao i rad Stručne službe Vrhovnog državnog tužilaštva koja podržava primjenu alternativnih mjera i kontinuirano radi na unapređivanju postupka procjene, izbora, izricanja i primjene alternativnih mjera, procedure izvršenja i praćenja uspješnosti ispunjavanja vaspitnih naloga, ali istovremeno radi i sa djecom žrtvama i svjedocima u krivičnom postupku.

U XXI vijeku i eri ubrzanog društvenog razvoja pravo na jednak pristup pravdi mora se poštovati u kontekstu svakog pojedinca, naročito vodeći računa o senzibilnosti djeteta i njegovoj potrebi da bez ikakvih smetnji traži i dobije pristup pravdi. Stvaranje ambijenta u kome će djeca imati jednak pristup pravdi značajno je iz nekoliko razloga. Cijeneći ličnost djeteta stvara se kodeks moralnih normi za sebe i o sebi, prihvatajući da jedino na toj platformi obezbjeđujemo garanciju budućeg zdravog i sigurnog društva. Prihvatanjem i razvijanjem modernog koncepta pristupa djece pravdi činimo da naš pravni poredak ide u korak sa standardima razvijenih demokratija, učvršćujući važan segment pravnog sistema koji funkcioniše po mjeri djeteta.

Vrhovni državni tužilac je zaključio da je dijalog o pravima djeteta neiscrpna naučna i praktična širina u kojoj se moraju tražiti najbolji modaliteti i rješenja i imati na umu da je to ulaganje u budućnost države i generacija koje dolaze. Na tom putu nužno je stalno osnaživati partnerstvo i timski sagledavati probleme i buduća rješenja.

Šef Predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori Osama Makkawi Khogali je podsjetio da se ove godine obilježava 30 godina od usvajanja Konvencije UN o pravima djeteta čijim usvajanjem su transformisani životi mnogobrojne djece i promijenjen način njihovog tretmana na globalnom nivou, jer su djeca postala nosioci prava, a ne pasivni objekti brige. Ipak, naglasio je da ova promjena još uvijek ne korespondira ni potpunom priznanju, ni potpunom ostvarenju prava svakog djeteta na pravdu. Svakog dana milioni djece širom svijeta suočavaju se sa kršenjem njihovih prava, jer im je onemogućen pristup obrazovanju, zdravstvenoj zaštiti i socijalnoj pomoći, a diskriminaciju, eksploataciju i nasilje doživljavaju u njihovim domovima i zajednicama. Khogali je istakao da samo mali broj djece čija se prava krše zatraži pravdu, a još manji broj dobije djelotvoran pravni lijek.

Šef Predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori je saopštio da je u ovom regionu u poslednjih 20 godina došlo do značajnog pada broja djece u pritvoru. Zahvaljujući naporima vlada tih zemalja da uspostave alternative pritvoru djece koje uključuju i mjere preusmjerenja, od 2000. godine u skoro svim zemljama i teritorijama u Evropi i Centralnoj Aziji ukupan broj djece u pritvoru smanjen je za 60%. Proces smanjenja stope pritvora djece ubrzao je primjenu pravosudnih praksi po mjeri djeteta. Pravosudni sistemi se oslanjaju na sve veći broj specijalizovanih i posebno obučanih sudija, tužilaca i branilaca i sve češće zapošljavaju ili blisko saraduju sa socijalnim radnicima, dječjim psiholozima i drugim profesionalcima koji lokalnu zajednicu i porodicu povezuju sa pravosuđem. Međutim, rezultati UNICEF-ovih istraživanja u ovom regionu, uključujući i ona sprovedena u Crnoj Gori, ukazuju da većina djece čija su prava ugrožena nikada ne dođe u kontakt sa pravosudnim sistemom. Još uvijek postoji značajan jaz koji treba premostiti, a sada je više nego ikada vrijeme da se ovaj proces ubrza. Brojni su razlozi usled kojih se nastavlja marginalizacija djece i porodica u pravosudnom sistemu, uključujući strah, neinformisanost, nepovjerenje u institucije ili njihov nizak status u porodici ili društvu. Istraživanja pokazuju da su pravosudni sistemi najmanje dostupni onima kojima su najpotrebniji- djeci sa smetnjama u razvoju, pripadnicima manjina, žrtvama nasilja, djeci bez roditeljskog staranja, djeci koja se i dalje suočavaju sa mogućnošću pritvora i djeci izbjeglicama i migrantima. Khogali je naglasio da pravosudni sistemi ukoliko su dostupni svima mogu da zaštite najugroženije grupe stanovništva od svih oblika društvene isključenosti i diskriminacije. Pravosudni sistemi po mjeri djeteta mogu pomoći da se stane na kraj nasilju i zlostavljanju, kao i da se svakom djetetu omogući da napreduje u životu. Pravosuđe po mjeri djeteta može pomoći da se porodice drže na okupu, obezbjeđujući sprovođenje mjera nadzora u vezi sa odlukama o razdvajanju djeteta i porodice.

Khogali je naglasio da je pravo svakog djeteta na pristup pravdi od ključnog značaja za ostvarivanje svih prava propisanih Konvencijom UN o pravima djeteta. Istakao je da bez pristupa pravdi, prava djeteta ostaju samo obećanja.

Pridruživanjem Podregionalnoj inicijativi "Jednak pristup pravdi za djecu" Crna Gora će nastaviti da osnažuje djecu i porodice, posebno one koje su u najnepovoljnijem položaju da se obraćaju pravosudnom sistemu i traže otklanjanje kršenja njihovih prava. Ova Inicijativa podstiče međusektorsku saradnju i komunikaciju sa najugroženijom djecom kroz partnerstvo između pravosuđa, socijalnih radnika, Ombudsmana, relevantnih institucija i organizacija civilnog društva.

Khogali je najavio da će pristup djece pravdi biti sastavni dio nove Strategije reforme pravosuđa i Strategije za ostvarivanje prava djeteta, čime će se ubrzati pristupanje Crne Gore Evropskoj uniji i doprinijeti ostvarivanju ciljeva Agende za održivi razvoj do 2030. godine.

Šef Predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori je izrazio zahvalnost Crnoj Gori na velikoj posvećenosti i naporima preduzetim u promovisanju vladavine prava i zaštite prava djeteta. Ministarstvo pravde zaslužuje pohvale za dugotrajno i snažno liderstvo u ovom polju i rezultate ostvarene u usklađivanju crnogorskog zakonodavstva sa međunarodnim i regionalnim instrumentima o pravima djeteta, kao i za stvaranje zakonskih preduslova za omogućavanje pristupa pravdi svakom djetetu u Crnoj Gori. Takođe, odao je priznanje trajnom opredjeljenju Ministarstva pravde i pravosuđa da podrži sprovođenje novog

pravnog okvira i izgradnju pravosudnog sistema koji djecu tretira sa dostojanstvom i poštovanjem. Vjeruje da rezultati koje je Crna Gora ostvarila u oblasti maloljetničkog pravosuđa mogu poslužiti kao primjer kako se cjelokupan pravosudni sistem može poboljšati za svu djecu u kontaktu sa zakonom, uključujući i onu koja su žrtve i svjedoci kriminala, kao i djecu čija su osnovna prava ugrožena ili prekršena. Naglasio je da UNICEF izuzetno cijeni značaj koji u okviru procesa pristupanja Evropskoj uniji Delegacija EU u Crnoj Gori pridaje pitanju prava djeteta, uključujući i pitanje jednakog pristupa pravdi za svako dijete. Zaključio je da će obaveze iz 1989. godine biti ispunjene tek kada sve vlade i svi građani budu podrška ostvarivanju prava djeteta i kada svako dijete bude u prilici da traži i ostvari svoja prava. Pozvao je institucije da udruže snage kako bi obezbijedili da ova vizija postane stvarnost za svako dijete.

Šef Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori Aivo Orav je naglasio snažnu posvećenost Evropske unije promovisanju i zaštiti prava djeteta i istakao da je ova oblast posebno važna za Crnu Goru zbog procesa njenog pristupanja Evropskoj uniji. Sa zadovoljstvom su bili prvi partner i donator Crnoj Gori u reformi njenog pravosudnog sistema. U pet godina uloženo je 18 miliona eura za reformu pravosudnog sistema u Crnoj Gori, a od naredne godine Evropska unija će izdvojiti skoro deset miliona eura za obnovu sudova kako bi se obezbijedio bolji pristup pravdi svim građanima, ali i djeci. Cilj je da se unaprijedi pristup sudu i radni uslovi sudija. Zaključio je da će Evropska unija nastaviti da podržava Crnu Goru u unapređenju poštovanja prava djeteta, suzbijanju nasilja, uključujući i seksualno nasilje nad djecom, suzbijanju eksploatacije djece, posebno prosjačenja romske djece i ranih brakova.

Na panelu **“Prava djeteta u kontekstu reforme pravosuđa u Crnoj Gori”** govorili su: Marijana Laković Drašković, generalna direktorica Direktorata za organizaciju pravosuđa, krivično zakonodavstvo i nadzor u Ministarstvu pravde i Ibrahim Smailović, generalni direktor Direktorata za građansko zakonodavstvo i nadzor u Ministarstvu pravde.

Generalna direktorica Direktorata za organizaciju pravosuđa, krivično zakonodavstvo i nadzor u Ministarstvu pravde Marijana Laković Drašković je naglasila da Ministarstvo pravde dugi niz godina radi na promociji i zaštiti prava djeteta, što je prepoznato i od relevantnih međunarodnih organizacija. Zakon o zaštiti od nasilja u porodici i Zakon o postupanju prema maloljetnicima u krivičnom postupku samo su neki od propisa na kojima je Ministarstvo pravde radilo u prethodnom periodu u cilju unapređenja položaja i prava djece u Crnoj Gori. Stvoren je pravosudni sistem koji je u stanju da odgovara na potrebe djeteta i edukovan je veliki broj stručnjaka iz različitih sektora koji dolaze u kontakt sa djetetom u pravosudnom sistemu. Uspostavljene su stručne službe pri tužilaštvu i sudovima kako bi se obezbijedila podrška djeci koja učestvuju u pravosudnim postupcima, ali i predstavnicima pravosuđa da na što bolji i kvalitetniji način postupaju u predmetima u kojima učestvuju djeca. Crna Gora može da se pohvali konstantnim smanjenjem maloljetničke delinkvencije, a po broju alternativnih mjera izrečenih djeci u sukobu sa zakonom prednjači u regionu. Crna Gora je prepoznala potrebu davanja druge šanse djeci u sukobu sa zakonom i aktivno radi na uspostavljanju pravosuđa po mjeri djeteta. U svim zakonima koji se tiču djece naglasak je na principima utvrđenim Konvencijom UN o pravima djeteta, a princip najboljeg interesa djeteta je ključni. Zaključila je da je potrebno uložiti dodatne napore kako bi se dijete prepoznalo kao subjekt prava, ne samo pred pravosudnim organima, već i u porodici i zajednici.

Generalni direktor Direktorata za građansko zakonodavstvo i nadzor u Ministarstvu pravde Ibrahim Smailović je govorio o izmjenama i dopunama Porodičnog zakona iz 2016. Tokom osmogodišnjeg iskustva primjene ovog Zakona pokazalo se da pojedina zakonska rješenja nijesu bila u potpunosti u skladu sa međunarodnim standardima i nijesu bila prilagođena savremenom konceptu prava djeteta. Posebno važan razlog za izmjene i dopune Porodičnog zakona odnosio se na usklađivanje sa Konvencijom UN o pravima djeteta, Direktivom o pravu na spajanje porodice, Preporukama Komiteta UN za prava djeteta iz 2010. godine i Smjernicama o kreiranju pravosuđa po mjeri djeteta. Najznačajnije izmjene i dopune Porodičnog zakona odnose se na uvođenje definicije djeteta usklađene sa Konvencijom UN o pravima djeteta i antidiskriminacione klauzule koja je sadržana i u Ustavu Crne Gore. Porodičnim zakonom je konkretizovan i najbolji interes djeteta, a pravo i obaveza svih lica koji vode postupak je da djetetu daju pravo da izrazi svoje mišljenje. Uveden je i novi institut- lice za podršku djetetu u postupcima iz porodično-pravnih odnosa. Lica za podršku su stručnjaci odgovarajućeg profila koji posjeduju praktična znanja i nalaze se na listi lica za podršku koju utvrđuje Ministarstvo pravde. U toku 2017. godine, u saradnji

sa UNICEF-om organizovana je i održana obuka, a zatim i ispit provjere znanja za 17 lica za podršku nakon čega im je izdata licenca za rad, dok je 2018. godine organizovana napredna obuka za ova lica. Programom rada Ministarstva pravde za IV kvartal 2019. godine planirali su izradu Analize primjene novih instituta Porodičnog zakona.

O pristupu djece pravdi i pravosuđu po mjeri djeteta govorila je Nela Krnić, koordinatorka Programa dječje zaštite u Predstavništvu UNICEF-a u Crnoj Gori, dok je Nada Đurović Martinović, konsultantkinja u Programu dječje zaštite predstavila aktivnosti inicijative “Jednak pristup djeteta pravdi”.

Koordinatorica Programa dječje zaštite u Predstavništvu UNICEF-a u Crnoj Gori Nela Krnić je istakla da je vizija UNICEF-a da, u saradnji sa nadležnim organima, stvori uslove u kojima će sva djeca u Crnoj Gori ostvarivati svoja prava u skladu sa Konvencijom UN o pravima djeteta. Naglasila je da prava djeteta predstavljaju integralni dio ljudskih prava i svih napora koji se odnose na uspostavljanje sistema vladavine prava i principa demokratskog upravljanja. Koncept pristupa pravdi djeci daje mogućnost da se osnaže i traže zadovoljenje njihovih prava u okviru pravosudnih institucija prilagođenih njihovim potrebama. Međutim, postoje društvene norme koje dijete posmatraju kao pasivan objekat prava, a ne kao subjekt prava, kao i barijere administrativnog i finansijskog karaktera koje se odnose na udaljenost suda, troškove postupka i dostupnost sistema pravne pomoći. Pristup pravdi ne predstavlja fundamentalno pravo samo po sebi, već i način da dijete ili odrasla osoba ostvari i sva druga prava. Definisan je i kao mogućnost da se dobije djelotvoran i pravovremen pravni lijek u okviru institucija koje postupaju saglasno međunarodnim dokumentima. S obzirom da pristup pravdi zauzima sve značajnije mjesto u pravnoj teoriji i praksi, naglasila je da Savjet Evrope kroz brojne konvencije i Smjernice o pravosuđu po mjeri djeteta daje izuzetan značaj ovoj tematici i među državama članicama promovise neophodnost i potrebu uspostavljanja pravosudnih sistema prilagođenih specifičnim potrebama djeteta. Evropska unija u svojoj pravnoj tekovini značajnu pažnju posvećuje ovoj tematici. Takođe, Razvojna agenda Ujedinjenih nacija 2030 daje centralno mjesto pristupu pravdi u okviru razvojnog cilja 16.3. Naglasila je da pristup pravdi ima potencijal da osnaži one koji su posebno ugroženi da traže zaštitu svojih prava i da je kroz adekvatne pravosudne sisteme dobiju. Izmjenama i dopunama Porodičnog zakona 2016. godine u Crnoj Gori djetetu je data stranačka sposobnost, što ne postoji u polovini zemalja svijeta. Međutim, ovo pravo se ne primjenjuje dovoljno, zbog čega je potrebno uložiti dodatne napore kako bi djeca i porodice bili osnaženi da ga implementiraju. Težnja je da sa jedne strane imamo pravosudni sistem prilagođen potrebama djece, a sa druge strane, djecu i porodice koji su dovoljno osnaženi, imaju potrebne informacije o svojim pravima i traže adekvatnu zaštitu. Podsjetila je da je 2015. Regionalna kancelarija UNICEF-a za Evropu i Centralnu Aziju uradila Studiju o jednakom pristupu djece pravdi. Shodno rezultatima ove Studije, u Crnoj Gori dijete u porodici i zajednici nije posmatrano kao subjekt prava. Iako postoji niz specijalizovanih stručnjaka, nemamo u potpunosti specijalizovane procedure, niti prostorije u kojima može da se radi sa djecom. Crna Gora nema u potpunosti adekvatnu strategiju za održivost ljudskih resursa. Potrebno je raditi na unapređenju međusektorske saradnje i razvijanju holističkog pristupa djetetu. Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći ne daje mogućnost svoj djeci da imaju besplatnu pravnu pomoć. Studija je utvrdila da postoji izvjesno nepovjerenje djece i građana u institucije sistema na čemu treba raditi u narednom periodu.

Konsultantkinja u Programu dječje zaštite u Predstavništvu UNICEF-a u Crnoj Gori Nada Đurović Martinović je saopštila da se Podregionalna inicijativa “Jednak pristup pravdi za djecu u zemljama Zapadnog Balkana” realizuje u Crnoj Gori i Albaniji, uz tehničku podršku UNICEF-a i finansijsku pomoć Vlade Kraljevine Norveške koja je za Crnu Goru opredijelila 390.000 eura. Inicijativu u Crnoj Gori će implementirati Ministarstvo pravde u saradnji sa pravosudnim organima Crne Gore. Cilj je da se doprinese da imamo djecu sa dovoljno znanja i vještina da pristupe pravdi kada su im prekršena prava. Prvi podcilj je stvaranje sistema za uspostavljanje pravosuđa po mjeri djeteta, odnosno procedura usklađenih sa razvojnim kapacitetima djeteta, infrastrukture prilagođene djeci i mjerljivih podataka. Namjera je da se uspostavi zakonodavni i strateški okvir koji će prepoznati koncept pravosuđa po mjeri djeteta, specijalizovani stručnjaci koji će raditi sa djecom na njima prilagođen način i da se razvije infrastruktura koja podržava djecu u smislu što manje traumatizacije i davanja mogućnosti djeci da iskažu svoje mišljenje. Drugi podcilj je da djeca, naročita ona iz ranjivih grupa imaju znanja i podršku za

ostvarivanje prava. U realizaciju ove Inicijative u Crnoj Gori biće uključeni brojni partneri iz državnih organa, nevladinih organizacija, lokalne samouprave, djeca i porodica.

Zaključeno je da će pridruživanjem Podregionalnoj inicijativi „Jednak pristup pravdi za djecu u zemljama Zapadnog Balkana“ Crna Gora nastaviti da osnažuje djecu i porodice, posebno one koji su u najnepovoljnijem položaju da se obraćaju pravosudnom sistemu i traže otklanjanje kršenja njihovih prava.

SEKRETAR ODBORA

Slava Burić

PREDSJEDNIK ODBORA

dr Halil Duković